

Sygocki, Witold

Działalność wydawnicza Komitetu Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk za lata 1994-1999

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 45/2, 164-171

2000

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

INNA DZIAŁALNOŚĆ KOMITETU

Komitet współpracuje systematycznie z Towarzystwem Przyjaciół Nałęczowa (wspólna konferencja, zob. punkt I – c, projekt wspólnego cyklu wydawniczego), z Wigierskim Parkiem Narodowym (odbudowa Stacji Hydrobiologicznej im. Alfreda Lityńskiego nad Jeziorem Wigry), z Muzeum Rolnictwa im. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu, z Muzeum Przemysłu Naftowego im. I. Łukasiewicza w Bóbrce.

Ponadto w roku sprawozdawczym – jak i w latach poprzednich – trwała współpraca z historycznymi sekcjami różnych towarzystw naukowych (Polskie Towarzystwo Matematyczne, Polskie Towarzystwo Chemiczne, Polskie Towarzystwo Botaniczne, Polskie Towarzystwo Historyków Medycyny i Farmacji i in.). W roku 1999 została też nawiązana współpraca z Komisją Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.

Ryszard W. Wołoszyński
(Warszawa)

DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA
KOMITETU HISTORII NAUKI I TECHNIKI POLSKIEJ AKADEMII NAUK
ZA LATA 1994–1999

Komitet Historii Nauki i Techniki organ Polskiej Akademii Nauk prowadzi szeroko zakrojoną, różnorodną działalność wydawniczo-naukową. W jej ramach przygotowywane są wydawnictwa seryjne i pozaseryjne – ściśle naukowe publikacje, jak też popularne przeznaczone dla Polaków nie mieszkających w Polsce. To z inspiracji Komitetu od 1994 roku ukazuje się seria wydawnicza „Rozprawy z Dziejów Nauki i Techniki”. Pieczę nad kolejnymi publikacjami sprawuje prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa – przewodnicząca Komitetu Redakcyjnego, będąca jednocześnie przewodniczącą Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN. W skład Komitetu Redakcyjnego w tej kadencji wchodzi: wiceprzewodniczący prof. Tadeusz Marian Nowak, oraz profesorowie Tadeusz Brzeziński, Roman Duda, Tomasz Majewski, Konrad Rudnicki, Ryszard W. Wołoszyński.

Programowym założeniem serii jest wydawanie najważniejszych publikacji o charakterze syntetycznym, jak też opartych na niepublikowanych dotąd materiałach źródłowych. Wydawnictwa te, z ogólnie pojętego zakresu historii nauki, prezentują nieznane dotychczas materiały archiwalne i rękopiśmienne. W ramach tej serii nie ukazują się prace o charakterze przyczynkarskim. Autorami monografii są nie tylko członkowie Komitetu HNiT, lecz historycy różnych dyscyplin z całej Polski.

I tak w 1994 roku w Oficynie Naukowej ukazał się pierwszy tom: *Polska technika wojskowa do 1500 roku* (dzieło zbiorowe pod redakcją, nieżyjącego już, prof. Andrzeja Nadolskiego). Kolejne tomy w tej serii przygotowane zostały przez wydawnictwo Retro-Art. Poszczególne tytuły finansowane są przeważnie przez Komitet Badań Naukowych za pośrednictwem I Wydziału Nauk Społecznych PAN; choć zdarzają się też przypadki innych źródeł finansowania. W tym roku ukażą się kolejne tomy serii. I tak dziesiąty tom został przygotowany przez prof. Tadeusza Mariana Nowakę *Polskie tłumaczenia europejskiej literatury wojskowej dokonane w XVI – XVIII wieku*. Jest to syntetyczna analiza 45 dzieł tłumaczonych z języków: łacińskiego, włoskiego, francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego i angielskiego. Odpowiada ona na pytania dotyczące tłumaczeń, ich odbiorców i oficyn, w których powstawały. Publikacja ta jest przykładem związków pomiędzy zachodnioeuropejską i polską myślą wojskową w okresie przedrozbiorowym. Zaś jedenasty tom, *Korespondencja między Janem Jonstonem i Samuelem Hartlibem*, został przygotowany przez autorów brytyjskich (Uniwersytet Sheffield) przy udziale dr Adama Matyszkę i pod naukową redakcją listów polskich prof. Tadeusza M. Nowakę. Wydanie tego obszernego i nader wartościowego, kilkujęzycznego opracowania (łacina-niemiecki-angielski i polski) stało się możliwe dzięki finansowaniu przez Akademię Nauk Wielkiej Brytanii.

Wszystkie tomy posiadają charakterystyczną szatę graficzną, która ułatwia identyfikację serii. Z każdym tomem związana jest ciekawa historia. Przywołam choćby tą dotyczącą przygotowań okładki do tomu 3. *Encyklopedia uniwersalna Księcia Biskupa Warmińskiego i jej rola w edukacji obywatelskiej czasów stanisławowskich*, gdzie zamieszczono portret Księcia Biskupa Warmińskiego, autora *Encyklopedii*, wykonany przez Pera Krafta. Obraz ten będący w posiadaniu Muzeum Narodowego w Warszawie, w Łazienkach Królewskich, gdzie był fotografowany, co nie często się zdarza, przez Danutę Rago i Zbyszka Siemaszko.

Nakłady poszczególnych tomów wynoszą około tylko 300 egzemplarzy, co jest niestety zrozumiałe zważywszy na specjalistyczny krąg odbiorców.

Oto poszczególne tomy wspomnianej serii „Rozprawy z Dziejów Nauki i Techniki“.

Tom 1 – A. Nowak : *Polska technika wojskowa do 1500 roku*, Warszawa 1994.

[Tom przygotowany przez historyków i archeologów, pod redakcją prof. Andrzeja Nadolskiego. Po raz pierwszy przedstawiono syntetyczny obraz wszystkich elementów związanych z techniką wojskową: uzbrojenia zaczepnego i obronnego, sprzętu i techniki oblężniczej i morskiej techniki wojskowej, na którą składają się jednostki pływające, jak i porty wraz z elementami obrony wybrzeża.]

Recenzje: „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki“. 1995 R. 40 z. 2 s. 171–172 (M.Klimecki)

Tom 2 – J. K u r k o w s k i : *Warszawskie czasopisma uczone doby Augusta III*. Warszawa 1994.

[Jest to omówienie periodyków, ukazujących się w latach 1756–1763 w Warszawie, poświęconych kulturze i nauce polskiej („Warschauer Bibliothek“, „Acta Litteraria Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae“, „Polonisch Büchersaal“, „Journal Littéraire de Pologne“). Redagowane przez przybylszy z Saksonii reprezentowały typ czasopisma poświęconego kulturze i nauce polskiej, zarówno dawnej, jak i współczesnej; pojawiały się w nich treści charakterystyczne dla wczesnego niemieckiego Oświecenia (m.in. filozofia Ch. Wolffa, poglądy J.Ch.Gottscheda i sławnego medyka z F.Hoffmanna), nie zabrakło też surowego osądu życia politycznego i społecznego ówczesnej Rzeczypospolitej. Publikacja te weryfikuje obiegowe poglądy na czasy saskie jako czas wstecznictwa i ciemnoty.]

Recenzje: „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny“. 1994 t. 57, z. 2 s. 241–244 (Teresa Ostrowska); „Kwartalnik Historyczny“. 1994 R. CI, nr 4 s. 134–137 (Wojciech Kriegseisen); „Zeszyty Naukowe. Uniwersytet Gdański. Wydział Nauk Społecznych. Pedagogika. Historia Wychowania“. 1997 z. 25 s. 204–205 (Jacek Taraszkiewicz); „Wiek Oświecenia“. 12 1996, s. 163–164 (Ewa Rządowska); „Nowe Książki“ pt. *Światła „nocy saskiej“*. 4/1994 s. 19–20 (Paweł Komorowski)

Tom 3 – I. S t a s i e w i c z - J a s i u k o w a : *Encyklopedia uniwersalna Księcia Biskupa Warmińskiego i jej rola w edukacji obywatelskiej czasów stanisławowskich*. Warszawa 1994.

[Jest to pierwsza i jedyna monografia tego dzieła Księcia Biskupa Warmińskiego – pierwszej polskiej autentycznej encyklopedii uniwersalnej *Zbiór potrzebniejszych wiadomości*. Autorce książki udało się ustalić, kto był autorem bardziej znaczących tekstów, gdyż sam I.Krasicki, napisał ich część. Winien on być jednak uznany za twórcę *Zbioru...*, gdyż stworzył koncepcję i plan tego dzieła, obmyślił metody pracy i czuwał nad ich realizacją. Monografia pozwala w udokumentowany sposób wskazać miejsce jakie zajmuje encyklopedia uniwersalna w twórczości K.Biskupa Warmińskiego, a także w intelektualnym dorobku polskiego Oświecenia. Publikacja otrzymała wyjątkowo dużo recenzji.]

Recenzje: „Słowo dziennik katolicki“. *Racjonalizm i wiara polskich „encyklopedystów“* 20–23.11.1994, (L.Janowicz); *Encyklopedia uniwersalna Księcia Biskupa Warmińskiego*. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki“ 1994 R. 39, z. 3–4s. 28–29 (A.F.Grabski); *Encyklopedia uniwersalna Księcia Biskupa Warmińskiego*. „Horyzonty Wiary. Kwartalnik Pedagogiki Religijnej“ 1995 R. 61 s. 87–88 (S.Obirek SJ); *Dykcjonarz Księcia Biskupa*. „Nowe Książki“ nr 2/1995 s.28–29 (R.W.Wołoszyński); „Dix – huitième siècle“ nr 27/1995 (T.Kostkiewiczowa); „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej“ t. 43 nr 2/1995 s. 301 (I.Turnau); *Historia winna być krytyczna a krytyka historyczna*. „Ogród“ Kwartalnik z. 4/1994 s. 358–364 (J.Kurkowski); „Wiek Oświecenia“ 1996 t. 12 s. 205–207 (Z.Libera); „Ars educandi“ 1998 t. 1 s.209–213 (K.Puchowski).

Tom 4 – T. M. N o w a k : *Rozwój techniki raketowej w świetle europejskich traktatów XIII–XVIII wieku*. Warszawa 1995.

[Jest to analiza treści 26 traktatów poświęconych w całości lub w części technice raketowej. Powstały one od połowy XIII do połowy XVII wieku w Anglii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Niemczech i Polsce, pisane były po łacinie lub językach narodowych. Autor wyniki analiz przedstawił również na 15 tablicach, porównując budowę raket, składu i sposobu sporządzania mieszanin napędowych oraz wyrzutni raketowych. Dodatkową całość wzbogacają 54 ilustracje pochodzące z omawianych traktatów. Jest to pierwsza w polskiej literaturze naukowej obszerna synteza i analiza tej tematyki.]

Recenzja: *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* nr 3/1995 s. 187–192 (A.No-wakowski).

Tom 5 – A. P i a s k o w s k i : *Dawne lunety i lornetki w zbiorach polskich*. Warszawa 1995.

[Niniejsza publikacja jest podsumowaniem wieloletniej pracy badawczej dotyczącej konstrukcji i właściwości użytkowych dawnych lunet i lornetek. Przedstawiono w niej wyniki szczegółowych badań i testów, jakim autor poddał 97 dawnych instrumentów optycznych, od końca XVIII do lat 20-tych XX wieku, pochodzących z wybranych polskich zbiorów państwowych i prywatnych. Uzupełnienie analiz i wykładów stanowią liczne tablice, rysunki i fotografie. Książka ukazała się na koszt własny autora i zyskała duże zainteresowanie za granicą.]

Tom 6 – K. T a r g o s z : *Aspiracje intelektualne kobiet ze środowisk dworskich w Polsce XVII w.* Warszawa 1997.

[Jest to pierwsze na gruncie polskim opracowanie, w którym autorka, na podstawie zbieranych przez lata źródeł z rękopisów i starodruków epoki, rekonstruuje środowisko kobiet skupionych na dworach królowych – Ludwiki Marii Gonzagi (1646–1667) i Marii Kazimiery Sobieskiej (1674–1696). Publikacja prezentuje różne sfery obrazujące zainteresowania i ambicje kobiet: znajomość języków, lektury z zakresu literatury pięknej i naukowej, początki pisarstwa kobiet i wiele innych aspektów. Zaprezentowane zostały również kontakty polskich środowisk dworskich z najwybitniejszymi uczonymi kobietami ówczesnej Europy XVII wieku.]

Recenzje: „*Kwartalnik Historyczny*“ T. 104 nr 4/1997 s. 93–94 (M.Bogucka); „*Acta Poloniae Historica*“ T. 77 1998 s.149–151 (M.Bogucka).

Tom 7 – W. G r ę b e c k a : *Wilno – Krzemieniec. Botaniczna szkoła naukowa (1781–1841)* Warszawa 1998.

[Niniejsza publikacja stanowi podsumowanie wieloletnich badań nad rozwojem nauk botanicznych w wileńskim ośrodku naukowym XVIII i XIX wieku. Omówiono w niej osiągnięcia uczelni [Szkoła Główna W.X.Litewskiego, Cesarski Uniwersytet Wileński, Akademia Medyko-Chirurgiczna (1776–1840), oraz współpracujące ze środowiskiem wileńskim Liceum Krzemienieckie (1805–1832).] w kształceniu kadr naukowych, prowadzących badania florystyczne

regionu oraz kadr naukowych dla potrzeb Wileńskiego Okręgu Szkolnego. Prezentuje również udział przyrodników, pracowników tych ośrodków, w powstawaniu nowoczesnego piśmiennictwa botanicznego w Polsce.]

Recenzje: „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki“, R. 43 3 4/1998 s. 170–171 (J.Garbowska); „Nasz Dziennik“ 12.05.1998 *Podróż z zielnikiem na Kresy* (M. Affek)

Tom 8 – A. A b r a m o w i c z : *Rzeczy, idee i maski Jacques Boucher de Perthes 1788–1868*. Warszawa 1998.

[Pierwsza w języku polskim książka o współtwórcy archeologii prahistorycznej, prezentuje badania, które udowodniły, że rodzaj ludzki i jego kultura są starsze niż przypuszczano. Zaprezentowano w niej m.in. wpływ nauk przyrodniczych na Boucher de Perthesa, który zastosował metodę stratygraficzną w archeologii. Przykładem jego związków z wieloma uczonymi jest m.in. niepublikowaną korespondencję z Ch.J.Thomsenem.]

Tom 9 – T. B r z e z i ń s k i : *Polskie peregrynacje po dyplomy lekarskie (od średniowiecza po odzyskanie niepodległości w 1918 r.)*. Warszawa 1999.

[Autor dokonał analizy kilkunastu tysięcy nazwisk lekarzy polskich, przeszedł kierunki wędrówek Polaków po dyplomy lekarskie, w okresie od Średniowiecza do 1918r. Wpływ na wybór kierunków miały przyczyny religijne, polityczne, ekonomiczne, czy też poziom naukowy ośrodka. Uzupełnieniem są chronologiczne wykazy absolwentów poszczególnych uniwersytetów zagranicznych, uzupełnione tytułami prac doktorskich, w tych przypadkach, gdy możliwe było ich ustalenie. W pracy wykorzystano badania źródłowe własne i innych autorów, pamiętniki oraz dotychczasowe opracowania cząstkowe tego zagadnienia.]

Recenzje: „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki“ R. 45 nr 2/2000 s. 130–134 (Lech Mokrzecki).

Tom 10 – T. M. N o w a k : *Polskie tłumaczenia europejskiej literatury wojskowej dokonane w XVI – XVIII wieku*. (w przygotowaniu)

Tom 11 – A. M a t u s z e w s k i : *Korespondencja między Janem Jonstonem i Samuelem Hartlibem*, (w przygotowaniu).

O wysokiej randze naukowej serii świadczą też nagrody. I tak w 1999 roku, nagrody I Wydziału Nauk Społecznych PAN, otrzymały dwie publikacje K.Targosz *Aspiracje intelektualne kobiet...*, i A.Abramowicza *Rzeczy, idee i maski...*

*
*
*

Ten sam Komitet opublikował w Wydawnictwie Retro-Art wiele innych pozycji pozaseryjnych. I tak już w 1993 roku ukazało się czwarte wydanie rozszerzone i poprawione publikacji *Lwowskie środowisko naukowe w latach 1939–1945. O Jakubie Parnasie*¹. Publikacja ta była wznawiana na życzenie czytelników, w tym także Lwowian przysyłających do Komitetu materiały uzupełniające, które pokazywały, iż byli oni jednocześnie świadkami i uczestnikami

wydarzeń tamtych lat. Jest to swoisty ewenement gdy czytelnicy oczekują kolejnych wydań tego samego tytułu. Jako bardzo ciekawą i dość specyficzną publikację wspomnieć należy zbiór artykułów pod redakcją Haliny Horodyskiej *Całe życie pod urokiem mowy kaszubskiej. O Stefanie Ramulcie*, gdzie znalazły się informacje dotyczące dziejów *Słownika języka pomorskiego czyli kaszubskiego* a także podłoża politycznego dyskusji nad autonomią języka kaszubskiego na przełomie XIX i XX wieku. Streszczenia i słowo wstępne przełożono na język angielski i kaszubski, co dodatkowo podkreśla wyjątkowość tego wydania (tłumaczenia na język kaszubski dokonał prof. Gerard Labuda, ówczesny prezes PAU). Jako ciekawostkę wspomnieć należy, iż do przygotowań projektów graficznych posłużyły wzory haftów koronkowych występujące na Kaszubach.

Wspomnieć należy również o innych wydawnictwach przygotowywanych poza serią „Rozprawy ...“. Są one przeznaczone zarówno dla czytelnika polskiego, ale także dla tego na Białorusi. Komitet Historii i Techniki PAN i współpracuje z Towarzystwem Kultury Polskiej Ziemi Lidzkiej wydał kilka publikacji książkowych, z reguły dwujęzycznych (polsko-białoruskich i polsko-rosyjskich). Dotyczą one wybitnych postaci Polaków związanych z kresami dawnej Rzeczypospolitej – takim przykładem jest Ignacy Domeyko. Podjęty został cykl systematycznie wydawanych publikacji popularno-naukowych, w kooperacji Warszawa – Lida, we współpracy KHNiT oraz TKPZL. Ukazał się już pierwszy tom w serii „Wybitni Polacy Ziemi Lidzkiej“ tomik pt. *Ludwik Narbutt. Z dziejów historycznej świadomości Polaków na Ziemi Lidzkiej* przygotowany przez Pawła Komorowskiego z Warszawy i Aleksandra Kołyškę z Lidy (Prezes TKPZL). Opisali życie i działalność niepodległościową legendarnego przywódcy powstania styczniowego na Litwie, Narbutta.

Jako następna pozycja, jak informuje mnie prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa, redaktor naukowy cyklu, ukaże się zmodyfikowana wersja o Domeyce pióra Jadwigi Garbowskiej i Krzysztofa Jakubowskiego. W ramach tej serii planowane jest przedstawienie biografii takich zasłużonych uczonych i pedagogów, jak Stanisław Bonifacy Jundziłł – wybitny botanik; książd Kazimierz Narbutt – autor pierwszego w języku polskim podręcznika logiki; Teodor Narbutt – historyk dawnej Litwy. Niniejsze publikacje spełniają rolę pomostu między przeszłością a teraźniejszością. Informują, na przykład, o losach tablicy poświęconej Narbutowi odsłoniętej jeszcze w 1938 roku, następnie kilkakrotnie usuwanej; bądź też informacje o stałej wystawie Domeykowskiej, przygotowanej przez Muzeum Ziemi PAN, a znajdującej się w szkole w Krupowie (koło Lidy) na Białorusi. Tam też została nazwana ulica imieniem I. Domeyki, a w pobliskim majątku Zapole, gdzie przez pewien czas przebywał on w areszcie domowym, wmurowano tablicę pamiątkową, z napisami w języku polskim i białoruskim.

Wydawnictwa pozaseryjne KHNiT:

1. *Lwowskie środowisko naukowe w latach 1939–1945. O Jakubie Parnasie.* Pod redakcją I. Stasiewicz-Jasiukowej. Warszawa 19931.
2. *Z dziejów humanistycznych i matematycznych szkół naukowych.* Praca zbiorowa, przygotował do druku M.Z g ó r z a k , Warszawa 19932.
3. W. Grębecka: *Ogród Botaniczny w Szczuczynie imienia wybitnego uczonego ks. Stanisława Jundzilla.* Warszawa-Kraków 1994.
4. J. Garbowska, K. Jakubowski: *Ignacy Domeyko (1802–1889),* Warszawa-Lida 19953.
5. H. Horodyska: *Cale życie pod urokiem mowy kaszubskiej. O Stefanie Ramulcie,* Warszawa 19954.
6. P. Komorowski, J. Kurkowski, T.M. Nowak: *Z dziejów Ziemi Lidzkiej,* Warszawa 1995

Seria „Wybitni Polacy na Ziemi Lidzkiej“, której pomysłodawcą i redaktorem jest prof. Irena Stasiewicz-Jasiukowa:

1. P. Komorowski, A. Kołyszko: *Ludwik Narbutt. Z dziejów historycznej świadomości Polaków na Ziemi Lidzkiej.* Warszawa-Lida 19996.

Wysokość nakładu publikacji pozaseryjnych, podobnie jak w przypadku serii „Rozprawy ...“ i „Wybitni Polacy...“, wynosi około 300 egzemplarzy. Jest to bardzo mało biorąc pod uwagę, iż są wysyłane do środowisk polskich na Kresach, do fundacji Armii Krajowej w Londynie oraz pozostają w niewielkiej już ilości w Polsce. Publikacje pozaseryjne ukazują się dzięki pomocy sponsorów, jak na przykład Fundacja Armii Krajowej w Londynie czy też Polskiej Fundacji Upowszechniania Nauki w Warszawie. Natomiast – wg informacji – prof. Ireny Stasiewicz-Jasiukowej żadna publikacja przeznaczona głównie do Polaków na kresach nie uzyskała niestety żadnej dotacji od Wspólnoty Polskiej. Bez inspiracji i koordynacji działań wydawniczych przez Komitet Historii Nauki i Techniki, a także życzliwości ze strony Wydziału I Nauk Społecznych PAN, wszystkie te wspomniane publikacje miałyby niewielkie szanse na ujrzenie światła dziennego w obecnych warunkach rynkowych. Dlatego też cieszy fakt, iż takie publikacje ukazują się.

Przypisy

¹ Ta początkowo niewielka publikacja rozrosła się do 200-stronicowej książki, w której zamieszczono teksty pracowników naukowych działających wówczas we Lwowie. Pierwsze wydanie ukazało się w 1991 roku.

² Jest to pokłosie dwóch naukowych sesji Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN. Pierwsza zorganizowana 16.10.1992 r., z inicjatywy prof. Stanisława Salmonowicza

(przewodniczącego działającej w ramach Komitetu Komisji Historii Nauk Społecznych) dotyczyła szkół naukowych w polskiej humanistyce u progu II Rzeczypospolitej. Zaś druga sesja poświęcona czeskiej szkole geometrycznej odbyła się 19.01.1993r.

³ Publikacja przygotowana z okazji otwarcia we wrześniu 1995r. Muzeum I.Domeyki w Krupowie (koło Lidy). (tekst dwujęzyczny: polski i białoruski) Jest ona wyrazem współpracy Komitetu HNiT PAN z Towarzystwem Kultury Polskie Ziemi Lidzkiej.

⁴ Książka prezentuje artykuły Gerarda Labudy, Stanisława Urbańczyka, Hanny Popowskiej i Haliny Horodyskiej dotyczące dziejów i opisu odnalezionego przez H.Horodyską drugiego tomu *Słownika języka pomorskiego czyli kaszubskiego* Ramuła.

⁵ Trzy rozprawy dotyczące dziejów Ziemi Lidzkiej; pierwsza prof. T.M.Nowaka to studium o dawnych mapach tych Ziemi; zaś dwie kolejne pokazują rolę zakonu Pijarów w kształceniu mieszkańców Ziemi Lidzkiej. Komitet HNiT zadedykował tą publikację Towarzystwu Kultury Polskiej Ziemi Lidzkiej w 10-lecie jego istnienia.

⁶ To pierwszy tom serii Wybitni Polacy na Ziemi Lidzkiej. Jest nie tylko prezentacją źródeł legendy Ludwika Narbutta, na drugą część składają się relacje o zawiłych losach tablicy pamiątkowej poświęconej L.Narbuttowi.

Witold Sygocki
(Warszawa)

KONFERENCJA

ARCHIWA NAUKOWE W PROCESIE INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

W dniach 2–3.XII.1999 r. odbyła się w Warszawie, w Pałacu Staszica, międzynarodowa konferencja *Archiwa naukowe w procesie integracji europejskiej*. Organizatorem konferencji było Archiwum PAN. Środki finansowe zapewnił Komitet Badań Naukowych za pośrednictwem Wydziału I PAN, Kasa im. Mianowskiego, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ministerstwo Edukacji, Kultury i Nauki Królestwa Niderlandów.

2 grudnia otwarcia konferencji dokonali: prof. Janusz Tazbir – Wiceprezes PAN; doc. Daria Nałęcz – Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych; dr Jan Krzysztof Frąckowiak – Sekretarz Komitetu Badań Naukowych i dr Hanna Krajewska – Dyrektor Archiwum PAN.

Zaproszeni goście z 14 krajów (Holandia, Rosja, Czechy, Ukraina, Białoruś, Rumunia, Łotwa, Francja, Litwa, Niemcy, Bułgaria, Anglia, Węgry, Polska) reprezentowali archiwa instytucji naukowych – Akademie Nauk, Centra Badawcze, państwowe archiwa naukowe.

Pierwszy blok tematyczny „Międzynarodowe kontakty naukowe w świetle zasobu archiwów naukowych“ prowadził dr R. C. Hol, dyrektor archiwum państwowego w Harlemie. Referenci z Holandii, Polski i Rosji (Petersburga) przedstawili organizację archiwów, które reprezentowali, omówili przechowywane